

Posudek diplomové práce Lady Homutové *Development and Changes of the Communist Party of Vietnam*

Autor posudku: Jiří Koubek

Diplomová práce Lady Homutové se věnuje primárně fenoménu frakcionářství uvnitř Vietnamské komunistické strany (VKS), sekundárně pak rozboru vietnamského režimu a jeho proměn. Z tohoto hlediska se název práce nejeví jako šťastně zvolený. Mimořádná kvalita textu však tento dílčí nedostatek mnohonásobně převažuje.

Jako hlavní teoretický instrument autorce slouží model frakcionářství vypracovaný Andrewem Nathanem pro Čínu. Lada Homutová pak tento model podrobuje kritické analýze a reflektuje teoretickou debatu vedenou na toto téma hlavně mezi A. Nathanem a L. Dittmerem. V dalším sledu pak aplikuje poznatky Nathanovy čínské analýzy na vietnamské reálie a dokonce sama navrhuje jisté úpravy Nathanova modelu.

Kromě Nathanovské inspirace též práce nese velmi zřetelný otisk znamenitých „vietnamských“ analýz z pera Adama Ffordea. Homutová však neopomíjí ani jiné – laické veřejnosti snad méně známé – práce na toto téma: autory jako B. Kerkvliet, M. Gainsborough, C.A.Thayer a mnoho dalších.

Text přináší celou řadu cenných poznatků: 1. diagnózu současného vietnamského režimu jako nacházejícího se v krizi, zmítaného korupcí a uvízlého v pasti immobilismu (v tomto silně kritickém obrázku se nepochybně odráží Fforde a jeho dílo), 2. srovnání vietnamského režimu s čínským (mnohem větší rozvolněnost, decentralizace a dobytí prostoru „státem“ na úkor „strany“ v prvním případě), 3. razantní, argumentačně skvěle podložené a ve výsledku velmi přesvědčivé odmítnutí veškerých „anatomii“ vnitrostranického frakcionářství založených na jejich politických pozicích (typicky: konzervativci vs. modernisté/reformátoři), a to ať již se tato falešná „poziční“ identifikace frakcí týká Číny nebo Vietnamu.

Homutová spolu s Nathanem namísto toho přichází s radikálně odlišným klíčem pro chápání fenoménu „faction“: s *klientelistickou vazbou*, definovanou jako osobní vztah založený na směně a na specifické „uzlové“ komunikaci. Toto pojetí se jeví jako přesvědčivější než silně kulturalistická interpretace L. Dittmera (vztahující se, stejně jako Nathanova analýza, k čínskému materiálu) vycházející z „hodnotově“ nesených vazbách *guanxi*.

Nathanův model frakcí jde proti takřka všem lidovým intuicím a konvenčním moudrům týkajícím se „asijského komunistického totalitarismu“: frakce jsou v něm vykresleny jako malé a početné, nenásilné, opatrné, defenzivní, flexibilní, pragmatické (z ideologického hlediska vskutku mimořádně tvárné a kluzké), tíhnoucí ke konsensuálním vzorcům rozhodování a k reprodukci rovnováhy moci v rámci celého systému. Neustále se přeskupující aliance mají tendenci blokovat nástup silných vůdců (tedy nikoli totalitární despotie a kult osobnosti). Ve stranách nedochází k čistkám a násilným zvrátům – frakce v tichém konsensu preferují „přízemní hru“.

Systém jako celek – a zde se Homutová s Nathanem rozchází – se jeví jako svým způsobem extrémně stabilní, a to navzdory mimořádné nestabilitě frakcí jako takových. Zdroj neshody možná

spočívá jednak v tom, že autorka v tomto bodě s A. Nathanem nesdílí společné pojetí stability. Homutová naopak bezesporu velmi dobře chápe odlišné vnímání této (ne)stability. Přesto si však klade palčivou otázku: jak dlouho dokáže takový „stabilně nestabilní“ systém přežít tváří v tvář současné krizi, korupci a zablokovanosti (immobilismu). Odpověď by možná mohl poskytnout příklad italské první republiky (a to v podmínkách soutěživé pluralitní demokracie, tedy mnohem méně resistantních k prudkým zvrátům).

S Homutovou lze ovšem bezesbytku souhlasit v tom, že slabinou Natahnova modelu je jeho omezení se na centrální úroveň politiky. Autorka naproti tomu na vietnamském případě vyzdvihuje klíčovost lokální úrovně, která se vymkla z kontroly až natolik, že Homutová spolu s Ffordem píše o „zhroutilí vnitrostranické hierarchie“ (breakdown...s. 63, collapse...s. 65).

Součástí vietnamského immobilismu (zčásti přičítaného působení frakcí) je též chronická neochota/neschopnost provést politickou reformu. Je možná škoda, že autorka ve své práci nespécifikuje podstatu či alespoň možný směr takové reformy. A v jakém smyslu by se taková reforma mohla stát lékem na identifikované problémy (patronáž, přílišný lokalismus, zablokovanost politického rozhodování).

Z formálního hlediska práce splňuje všechny požadavky. Struktura je logická a odpovídá cílům práce (1. analýza vietnamského pol.systému, 2. teoretická kapitola o frakcích, včetně Nathanova modelu a jeho kritického rozboru, 3. vietnamská případová studie k frakcionářství). Seznam zdrojů je více než uspokojivý a je též evidentní, že Homutová s literaturou skutečně *pracuje* (což by pochopitelně měla být samozřejmost). Po jazykové stránce je tato (anglicky psaná) práce solidní.

Práci jednoznačně doporučuji k obhajobě s hodnocením: **výborně!**

V Praze dne 4. 9. 2012